

ŠTEFAN KOŠLAB
GARDISTA

Dixit

GARDISTA

Autor textu © Štefan Košlab, 2025

Obálka © Matúš Chalupa, 2025

Grafický dizajn © Zuzana Heringešová, 2025

Jazyková úprava: Mgr. Jana Kilianová

Vydalo Vydavateľstvo Dixit, s. r. o., 2025,

www.dixit.sk

Vydanie prvé.

Tlač: FINIDR, s. r. o., Český Těšín

ISBN: 978-80-89662-61-6

EAN: 9788089662616

Všetky práva vyhradené.

Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v žiadnej forme ani žiadnymi prostriedkami bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ŠTEFAN KOŠLAB

GARDISTA

Všetky postavy, charaktery a udalosti v tejto knihe, okrem historických postáv a reálnych udalostí sú vymyslené. Akákoľvek podobnosť so skutočnými živými či mŕtvymi osobami, situáciami alebo realitou je čisto náhodná, hoci by sa mohli niekomu zdať povedomé. Tento príbeh sa nikdy nestal, ale podobné zlo, krutosť či nenávisť boli, žiaľ, v tej dobe na dennom poriadku.

Sťahol si kapucňu čo najviac do tváre a kutňu pritiahol k telu. Široké rukávy si obtočil okolo rúk, pritiahol cingulum a oboma rukami chytil kríž, zavesený na krku. Bola už síce polovica marca, no zima nechcela ustúpiť. Dúfal, že medzi múrmi väznice bude teplejšie, no zima ho triasla rovnako ako vonku. Dýchol si na ruky a rýchlo kráčal za strážnikom. „Prečo práve ja?“ spýtal sa v duchu sám seba. Už druhý týždeň sa v meste nehovorilo o inom. Vnímal to, začul šepkanie ľudí, sám všetko v duchu hodnotil. A hlavne sa modlil. Prekvapilo ho, že prišli za ním. Že chcel práve jeho. Bosými nohami v sandáloch prešiel úzkou cestičkou cez dvor, kde bol odhádzaný sneh. Od nôh mu zima nebola. Jeho staré nohy boli zvyknuté, nevadil im ľad, sneh ani voda. Už takmer štyridsať rokov nemal na nich nič obuté okrem rozťahovaných sandálov. Strážnik otvoril ťažké dvere, vpustil ho dnu a zase zavrel. Zišli strmým schodiskom, strážnik zabúchal na železné dvere, ktoré sa po chvíli otvorili.

„Spovedník,“ povedal strážnik, otočil sa a odišiel.

Druhý strážnik, oveľa vyšší a pevnejší, mu kývol rukou, aby vošiel. Zatvoril za ním a zasunul ťažkú závoru. V krátkej chodbe bolo šero, starými očami zazrel obrysy niekoľkých dvier. Strážnik ho priviedol k druhým dverám vpravo a otvoril ich.

„Budem tu, keby niečo, zabúchajte.“

Vošiel. Dvere sa za ním zabuchli a on sa rozhlíadal po cele. Na jeho prekvapenie bola dosť veľká, po pravej ruke bola stolička, po ľavej staré vedro, oproti nemu špinavý slamník, v ktorom slama asi ani nebola. Pred slamníkom stál on. Ľavú ruku mal reťazou pripútanú k stene, pravou si šúchal bradu.

„Páter Jozef, tak predsa ste prišli.“

„Mal som na výber?“

„Nie, samozrejme, že nie, odsúdencovi na smrť nemôžete povedať nie.“

„Prečo práve ja?“

„A prečo nie? Poznáte ma. A sadnite si, máme pred sebou dlhú noc.“

Mních si sadol a uprene pozeral na odsúdenca. Nemal dobrý pocit. Čakal zlomeného človeka, ktorý má pred sebou posledné hodiny života, no pred ním stál chlap, ktorý akoby sa chystal spraviť niečo mimoriadne. Akoby sa na niečo tešil.

„Prečo dlhú noc? Prišiel som ťa vyspovedať.“

„He, he, pravda je, že ste prišli. Ale spoveď nebude.“

Mních vyvalil oči.

„Tak na čo som tu? Oto, čo vlastne chceš?“

„Už som sa bál, že neviete moje meno. Aj keď ste starý, moje meno si musíte pamätať. Naše cesty sa často skrížili.“

„Hej,“ prikývol mních, „krstil som ťa, bol si u mňa na prijímaní aj birmovke a aj som ťa ženil.“

Oto zrazu skočil dopredu, no pripútaná ruka ho zastavila.

„To nebolo všetko!“ zhúkol a zaškrípal zubami.

Mních sklonil hlavu a vzdychol:

„Pánova vôľa.“

Oto sa otočil a pomaly si sadol na slamník. Hlavu si oprel o stenu a pozoroval mnícha.

„Pletiete sa mi do cesty celý život. Preto ste tu.“

„Oto, o dvanásť hodín budeš popravený. Pred Najvyššieho musíš ísť očistený. Ja viem, On ťa bude súdiť, ale spoved’...“

„Ak ste si nevšimli, ja už odsúdený som.“

„Mne nejde o tvoje telo, ide mi o dušu. Aby bola spasená. Pamätaj – Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť.“

„Páterko, ak budem stáť pred Najvyšším, tak si to s ním vybavím sám. Na to vás nepotrebujem.“

„Nerozumiem. Prečo si ma volal?“

„Rozpoviem vám svoj príbeh. A chcem, aby ste ho širili ďalej. Ak by som sa vám vyspovedal, platilo by pre vás spovedné tajomstvo. Takto nie.“

„Prečo si nezavolať nejakého novinára? Skákal by od radosti a tvoj príbeh by poznala celá republika.“

„Pretože mám nárok na jedno posledné želanie, a to som už využil. Okrem toho mám právo na kňaza. Tak ste tu.“

Starý mních si uvedomil, že mu je stále zima. A nie je to studeným marcom.

„Ty sa chceš chváliť svojím životom?“

„Vidím, že chápete.“

„Oto, máš tridsaťsedem rokov, si mladý chlap, mal by si mať chuť žiť. Čím sa chceš chváliť? Počul som o tebe množstvo príšerných vecí, ktorým je ťažko aj uveriť. Ja o tebe a tvojom živote nikomu vraviť nebudem.“

„Páterko, páterko, vy ma nepočúvate. Povedal som, že je pred nami dlhá noc.“

„Čo s tým má spoločné dlhá noc?“

„Uvidíte ráno, he, he, na túto noc nezabudnete. A budete o nej hovoriť.“ Mních si ho sústredene prezeral. Zlý pocit sa začal miešať so zvedavosťou, pretože odsúdenec sa mu zdal spokojný, pokojný, a akoby pyšný sám na seba. Čo to má znamenať?

„Si hrdý na svoj život?“

„Ešte celkom nie, ešte žijem a dožijem ho tak, ako ja chcem.“

Chcel mu odseknúť, že dožije ho tak, ako rozhodol súd, no nepovedal nič.

„Ste pripravený? Môžem začať...”

„Najskôr mi povedz, aké bolo tvoje posledné želanie.”

„Ale Jožko, môj milovaný páterko, nesmieš predbiehať. Dostaneme sa aj k tomu, ale všetko pekne po poriadku.”

„Budem sa za teba modliť,” povedal mních a sklonil hlavu. Tykanie si nevšimol.

„To môžete, dokonca modlenie máte aj v náplni práce, takže by sa patrilo.”

Oto sa zahniezdil, zhlboka sa nadýchol, vydýchol a plesol si voľnou rukou po stehne.

„Kde začneme? Školu môžeme vynechať, vyrastal som ako väčšina detí. Bol som výborný žiak, ešte lepší muzikant. Ale to viete.”

„Viem, pamätám sa. S Heňom Dobošom ste boli známa dvojica.”

„Heňo! Dobré, že ho spomínate. Tak začnem s Heňom. V tridsiatom sme zmaturovali a dohodli sme sa, že pôjdeme učiť hudbu. Na husliach doslova čaroval, zahral všetko, aj to, čo počul raz v živote. Bol fenomenálny, ale inak to bol blbec.”

„Bol to tvoj najlepší priateľ,” zdvihol hlas mních.

„A asi aj jediný, he, he, he, ale pravdou je, že bol somár. Poslúchal ma ako malý havko, čo som povedal, to spravil. Teda ešte raz. Na akadémii boli voľné miesta učiteľov hudby; klavíra a huslí. Záujem bol veľký, hlavne na klavír, kde som sa hlásil aj ja. Heňa, samozrejme prijali, proti nemu nemal nikto šancu, no ja som neuspel. Vybrali si žida, toho rapavého Sommerweissa, smradľavého žida, čo si plietol pedále.”

„Nebol žid, dokonca aj miništroval.”

„Keď hovorím že žid, tak žid! Jeho rodičia boli židia, konvertovali až tesne pred jeho narodením. Môžete mi veriť, mám to do detailov zistené. Veď som sa oňho postaral, aj o celú jeho rodinu.”

„Máš sa čím chváliť. A klavirista bol výborný, aj organista.”

„Veľké guľové a nie klavirista! A neprerušujte ma! Teda... Šli sme domov, Heňo vyškerený, ja najedovaný. Štvalo ma hlavne to, že si vybrali žida, židovi dali prednosť pred mnou! Zároveň som nevedel, čo budem robiť. Viete, aká bola situácia v meste v tridsiatom! Každý druhý nezamestnaný, to nebol život, to bolo živorenie! Dostal som nápad. Kolo Lübke, môj spolužiak zo Šuránek, odchádzal do Argentíny, kde už mal brata s rodinou. Nahovoril som Heňa, že pôjdeme aj my. Nebolo to jednoduché, Heňo mal isté miesto, býval stále u rodičov, nič mu nechýbalo. Ale ako som povedal – poslúchal ma. Skončilo to tak, že ja som odišiel a Heňo ušiel, he, he, he, jeho otec ma naháňal po Farskej ulici, ledva som mu ubzikol. Skrátka a dobre, v Argentíne sme boli tri a pol roka, živil sme sa ako muzikanti a musím sa vám priznať, žili sme si kráľovsky. Ale doma

je doma, tak sme sa rozhodli vrátiť. Stačilo nám. Cesta späť bola náročná, no boli sme mladí, zdraví a zvládli by sme všetko na svete. Peňazí sme mali plné vrecká, takže sme sa vrátili ako páni. Hamburg, Berlín, Drážďany, Praha, Bratislava, Mestečko. Nekonečná štreka a z Mestečka sem, to bolo utrpenie...”

„Oto, počkaj, vydrž, ešte spadneš pod vlak! Veď už brzdi.“
„Heňko môj, akoby som stúpал po žeravom uhlí! Tak sa teším, najradšej by som vyskočil.“
Oto stál na schodíkoch vozňa, dvere otvorené, v jednej ruke veľký kufor, druhou sa držal dverí, hlava vystrčená von.
„Aha, stanica! Konečne! Konečne! Ty môj kríž, sme doma!“
Vlak ešte celkom nestál a Oto už bol na betónovom nástupišti. Vyškerený od ucha po ucho, ruky rozťahnuté, jedna noha na kufri.
„Nitrička naša milená, tak nás tu máš! Vrátili sme sa ti! Dúfam, že si na nás pripravená! Lebo my dokážeme veľké veci! Juchúú!“
Ľudia naňho prekvapene hľadeli a niektorí ho obchádzali na väčšiu vzdialenosť. Heňko prišiel k nemu.
„Tak si si zaujúchal a môžeme ísť.“
„Zložíme sa doma a pobeháme všetky hotely. Dnes spať nepôjdeme.“
„Na cintorín nejdeš?“
„Čo? Prečo?“
„Pokiaľ viem, vlani ti zomrel otec. Patrilo by sa.“
„Jáj, Paganini, zomrel vlani, na cintoríne je skoro rok a či mi veríš, či nie, bude tam aj zajtra. Neboj sa, aj naňho príde rad.“
Heňko pokrčil nos a zavrtel hlavou.
„Niekedy si myslím, že si sviňa.“
Dostal buchnút do chrbta, až mu takmer spadli husle.
„Tcc, jáj! Ja mám husle, dávaj pozor! Škoda, že si nemusel nieť klavír, nemal by si čas na sprostosti.“
Pobrali veci a vošli na stanicu. Po pár krokoch Oto postál, položil kufor a so záujmom pozoroval mladé dievča, ktoré sa vrtelo a zvedavo sa prizeralo všetkým ľuďom. Očividne niekoho hľadalo. Keď jej pohľad pristál na Otovi, rozťahal ruky, nahodil dobrácky úsmev a zahučal:
„Keď mňa hľadáš, tu som!“
Najskôr sa začervenala, potom sa usmiala aj ona.
„Hľadáš svoju sesternicu a paholka už máme.“
„Vtipná! Tak mi povedz, u koho ten paholok slúži.“
„Veď hovorím, u nás.“
Oto nechal kufor na zemi a prešiel k dievčine.
„Oto Furácky, pre priateľov Oto,“ s úsmevom si brnkol prstami o klobúk.
„Anka Prieložná, pre priateľov Anka,“ zasmiala sa aj ona.
„A kde býva pre priateľov Anka?“

„Doma a myslím, že by si mal ísť. Tvoj priateľ už netrpezlivo prešľapuje,“ ukázala na Heňa.

„Vydržal tri a pol roka, tak pár minút vydrží. A kde doma?“

„Zisti si sám, zvedavý Oto,“ zasmiala sa a rozbehla sa k východu. Tu sa ob-
jala s drobnou dievčinou, chytli sa za ruky a vychádzali von. Vo dverách
sa otočila, usmiala a krátko zakývala.

„Videl si to?“ povedal Heňovi. „Ty môj virtuóz, to je prepelička! Nitra bola
vždy krásne mesto, no teraz je dokonalá.“

Zvítanie doma bolo dojímavé. Heňo otvoril dvere a nesmelo vstú-
pil dnu. Nebol si istý reakciou otca, ktorý sa mu snažil zabrániť v od-
chode a podľa matkiných listov sa na syna stále hneval. Prvá ho zbada-
la sestra Alica, zvrieskla, chytila sa za hlavu, začala dupotať a v plnom
behu sa mu hodila okolo krku. Vtedy vykukla z kuchyne mama, zbled-
la, prežehňala sa a začala plakať. Dlho sa objímali a slzy tiekli všetkým
trom.

„Čo tu stvárate?“ ozval sa Heňovi za chrbtom otcov hlas.

„Otec,“ povedal potichu a otočil sa.

Chvíľu si pozerali do očí, potom otec natrčil ruku.

„Konečne, už som myslel, že sa nevrátiš. Dúfam, že zostávaš.“

„Zostávam a navždy.“

Začala vrava. Každý niečo vravel, hladkali ho, chytali, vypytovali sa, smiali.
Rodinnú idylku prerušil otec, ktorý priniesol kôš a uhliak.

„Najskôr skoč do pivnice a prinies drevo a uhlie. Potom môžeš rozprávať
celý deň aj noc.“

Rozprával do večera. Zdvihol sa z kresla a zachytil nesúhlasné pohľady
matky a sestry.

„S Otom chceme pobehať kamarátov a známych. Nebojte sa, budeme
mať na seba času dosť.“

Vyšiel z bytu a zbehol jedno poschodie. Bývali v dlhom, dvojposchodo-
vom meštianskom dome vedľa Obchodnej akadémie. Prebehol cez ces-
tu a povedľa malých kioskov sa pustil dolu ku Králikovi. Minul Veselého
reštauráciu, Čapošovu reštauráciu a mäsiarstvo a okolo Hoffovho domu
sa dostal na Dolnotabánsku ulicu. Spravil pár krokov a uvidel Ota.

„Ešteže som nešiel vrchom, boli by sme sa hľadali,“ zaškeril sa Oto.

„Čo doma?“

„Nič moc. Mama ostarla o dvadsať rokov, od smrti otca sa nevie spa-
mätať. Sestry sa povydávali a zostala sama. Asi dobre, že som sa vrátil.

A u vás? Otec nevyvádzal?“

„Zobral to športovo. Až som bol prekvapený. Kam ideme?“

„Začneme v Slávii. Potom sa uvidí.“

Bola hlboká noc, keď sa vracali domov. Vysmiati, spokojní, šťastní. Presne takto si svoj návrat predstavovali. Kopec známych, kopec kamarátov, kopec spomienok a nekonečný kopec plánov. V Argentíne bolo dobre, no doma je doma. Tu sa cítia šťastní, tu ich čaká skvelá budúcnosť, tu ukážu svetu, čo sa v nich naozaj skrýva.

Pár dní si užívali. Heňa otec začal nútiť, aby si našiel prácu. Peniaze z Argentíny sú fajn, ale nemusí ich preflákať za pár dní, radšej nech ich uloží do banky a nájde si robotu. A Heňovi sa zadarilo. V hudobnej škole hľadali huslistu a týždeň po návrate začal vyučovať. Plat síce nebol bohvieaký, no jemu to stačilo a aj otec bol spokojný. Otovi sa páčil nočný život. U Schillera bolo nové piano a Oto pri každej návšteve známeho hotela skončil za ním. Po niekoľkých večeroch ho pristavil pán Schiller a ponúkol mu zmluvu. Oto neváhal. A na rozdiel od Heňa, bol spokojný aj s platom. Okrem toho Oto pátral po krásnej Anke, ktorú stretol na stanici. Vypytoval sa na ňu každého, koho stretol, no zatiaľ neúspešne. Január odrátaval svoje posledné dni a Oto s Heňom sa motali po meste. „Alica má zajtra narodeniny. Mal by som jej niečo kúpiť,” spomenul si Heňo na sestru.

„Čo?”

„Čo ja viem? Niečo.”

„Tak to sa ťažko kupuje. Spýtam sa ťa takto: U Verbélyho handry, alebo u Rajeca klenoty?”

„Verbély je bližšie, takže handry.”

Vstúpili do jedného z najmodernejších a najkrajších obchodov v meste. Dámska a pánska móda od výmyslu sveta v prízemí krásnej budovy, predavačky v rovnakých rovnošatách, s rovnakými účesmi a príjemnými úsmevmi.

„Békei je iný pán,” pokyvoval hlavou Oto. „Parádny dom, prízemie prenajal Verbélymu, spokojne si berie nájomné, a určite riadne masťné, to ti musí byť radosť žiť. Fidlikant môj zaostalý, keď budem veľký, aj ja budem vlastniť takúto parádu. A tomu ver!”

„Len to ti chýba?”

„Nie, aj Anka. Vlastne,” stíchol Oto a ukázal rukou vpravo od nich, „Anku už mám.”

Sedlička v širokých sukniach vyťahovala jeden vlíniak za druhým a Anka ich zase ukladala späť. Snáď desiaty mal konečne úspech a široké sukne sa natriasali k pokladni.

„Pre priateľov Anka, našiel som ťa!” zhúkol Oto na celú predajňu.

Dievčina sa s úsmevom zvrtila.

„Dost' dlho ti to trvalo, zvedavý Oto.”

„Hlavne, že si pamätáš moje meno. Tak tu pracuješ? Rovnošata ti pristané, ani účes nie je zlý.“

„To mi hovoria všetci, skús niečo originálne.“

„Heňo, počuješ ju? Ale jakú ti to má papuľku! Myslím, že aj mojej mame by sa páčila.“

„To nebolo nič moc. Myslela som, že máš väčšiu predstavivosť.“

„Jáj, pre priateľov Anka, keby si ty vedela, čo si ja viem všetko predstaviť, strašne by si sa hanbila.“

Začala sa smiať.

„Radšej mi to ani nehovor.“

„Zalúbený človek si všeličo predstavuje.“

„Nejako rýchlo sa vieš zalúbiť. Čo keď som vydatá?“

„Tak budeš vdova.“

„A ak mám deti?“

„Sirotinec.“

„Deti do sirotinca nedám!“

„Tak ich dáme tuto Heňovi,“ plesol kamaráta po chrbte.

„Raz do týždňa ich môžeš prísť pozrieť,“ zapojil sa Heňo.

„Budeš mať čo robiť, šesť detí“

„Slečna Anka,“ ozvalo saspoza Ota, „ste v práci, súkromné veci si vybavujte po šichte. Zákazníci čakajú.“

„Áno, pán Lőwe,“ zvažnela Anka.

Oto sa otočil a pozrel na chlapíka za ním.

„My sme zákazníci, tuto kamarát hľadá niečo pre sestru k narodeninám. Takže slečna Anka nám niečo pomôže vybrať a pán Lőwe odcupká na svoje miesto. Alebo sa mýlim?“ dodal dôrazne s tvárou kúsok od výrazného nosa pána Lőweho.

„Samozrejme, prepáčte, nevedel som,“ jachtal previnilo pán Lőwe a rýchlo zmizol.

„Žid, čo?“ spýtal sa Oto Anky. „Rozkazovať a zdierať, ale niečo užitočné robiť, to nie. Ja by som ich...“

„Robí si svoju robotu,“ prerušil ho Heňo. „Nieкто musí byť vedúci.“

„To hej,“ kývla hlavou Anka, „ale zlý je ako čert. Aj by na nás oral.“

„Ty s tvojou dobrotou,“ vrtel hlavou Oto, „podľa mňa si ešte v živote nestretol zlého človeka. A to rátam medzi ľuďmi aj židov!“

Anka ich previedla po predajni a Heňo nakoniec kúpil sestre pestrý šál. Oto celý čas hučal do Anky a snažil sa ju nahovoriť na večerné skúmanie Nitry.

„Kedy končíš?“

„O šiestej.“

„Počkám ťa a ukážem ti nočné mesto.“

„Počkať môžeš a ja ti ukážem, ako sa uteká na vlak. Mám čo robiť, aby som ho stihla.“

„Kam ideš?“

„Domov, kde asi.“

„A to je kde?“

„V Komjaticiach.“

„A to každý deň?“

„Nie, v stredu chodím lietadlom. Na dvore máme letisko, len otec musí husi odohnať.“

„Prestaň, naozaj nemôžeš niekedy prespať v Nitre?“

„Zatiaľ nevidím dôvod,“ prísne naňho pozrela. Po chvíli sa usmiala.

„Popremýšľam, no nič nesľubujem.“

Anka dlho nepremýšľala. O dva dni dobehol Oto do hudobnej školy práve vtedy, keď sa Heňo snažil naučiť osemročného chlapčiska stupnicu.

„Synáček,“ zahučal Oto, „nechce sa ti čúrať?“

Chlapec naňho bojzливо pozeral, no nehýbal sa.

„Choď na chvíľu von, Ferko,“ jemne povedal Heňo, „zavolám ťa.“

Oto netrpelivo pozeral na Ferka, ktorý pomaly odložil husle, poškrabkal si krk a šuchtavým krokom vyšiel z triedy.

„Nie je nejaký spomalený? V živote nemôže zahrať čardáš,“ vrtel hlavou Oto.

„Je to dieťa a sluch má výborný.“

„Počúvaj, Stradivári, Anka dnes ostáva. Nejde na ten poondenný vlak, prespí u sesternice.“

„Budeš mať rande?“

„He, he, he, nielen ja, aj ty!“

„Čo?“

„Vraj slušné dievča nemôže samo chodiť po meste, tak príde aj s tou sesternicou, čo bola na stanici. Dve by boli na mňa moc, tak pôjdeš so mnou. Mama nech ti prekefuje kvádro, vyumývaj sa, vyčeš blchy a s neodolateľným úsmevom o šiestej pred Verbélym.“

Dvere za Otom sa zapleskli a Heňo si vzdychol. Takto to bolo vždy. Oto niečo vymyslel a on poslúchol. Bolo mu jasné, že pre dievčatá nie je zaujímavý, na rozdiel od Ota. Oto bol vysoký, sympaták, vtipný, pohotový, skrátka neodolateľný. A on? Slušný chlapec s dobrým srdcom, brilantný huslista, no hanblivý, mĺkvy, drobnej postavy a zachmúrenej tváre. Na to baby neletia. Ankina sesternica sa nemá na čo príliš tešiť, pomyslel si a zavolať Ferka. O šiestej prešľapovali pred Verbélym. Anka so sesternicou, zavesené do seba, pokojne vyšli von a tvárili sa vážne.

„Dobrá večer, páni,“ prehodila Anka, „na koho čakáte?“

„Ále,“ hodil rukou Oto, „strigy majú seánsu a dve im chýbajú. Tak vykúrame, či nejaké neuvidíme.“

„Vyzeráme snáď ako strigy?“

„V takej tme? Ani Heňo nevyzerá ako chlap a už sa holí. To by ste neverili, ale zdanie klame.“

„Tak čo s tým urobíme?“

„Mali by sme zájsť tuto k Schillerovi, svieti sa tam a my si vás budeme môcť poriadne obzrieť.“

„Metly si môžeme zobrať so sebou?“

„Na recepcii vám ich postrážia, aj bradavice prepudrujú.“

V dobrej nálade vošli do hotela. Oto mal hlavné slovo, objednal večeru, šampanské, utahoval si z Heňa, žmurkal na Anku. Až po nejakej polhodinke sa Heňo dozvedel, že Ankina sesternica sa volá Zuzka, že je mĺkva ako on, nie je síce žiadna krásavica, no je sympatická, k slovu sa pri Anke dostane zriedkavo a občas naňho bojazlivo pozrie. Anka sa viditeľne dobre bavila. So smiechom počúvala Otove hlúposti, ktoré sypal ako z rukáva, snažila sa mu kontrovať a sem-tam si utiahla zo Zuzky.

„A teraz pozor!“ zdvihol prst Oto. „Niečo pre naše dámy.“

Zdvihol sa a prešiel ku klavíru. Chvíľu behal prstami po klávesoch len tak, akoby hľadal melódiu. Pozrel na Anku, usmial sa a spustil Dusíkovu Najkrajšiu hviezdíčku. Keď k hre pridal spev, celá reštaurácia stíchla. Pokračoval Čádyho Bielymi margarétami a prvé kolo zakončil ľudovou pesničkou Anča, Anča. Heňo sa pozrel na Anku a bolo mu jasné, že sa do Ota práve zbláznila. Tlieskalo všetko, čo malo ruky, len Anka zbožne hľadela na svojho nápadníka. Oto si ku klavíru sadol ešte niekoľkokrát a hral, čo si kto rozkázal. Nemal síce hlas ako František Krištof Veselý, ale bol veľmi slušný spevák. Mal obrovský úspech a Anka žiarila ako slniečko. Niečo po polnoci odprevadili slečny domov.

„Čo povieš?“ spýtal sa rozjarený Oto.

„Išlo ti.“

„Nespustila zo mňa oči. Myslím, že u Zuzy bude prespávať často.“

„Aby to neolutovala.“

„Prečo by mala?“

„Pre to isté, pre čo tie v Argentíne.“

„Jáj, teraz sme doma a Anka je iná. Páči sa mi.“

„Chudera, to jej nezávidím.“

„Si nejaký rozcitlivený. Čo povieš na Zuzu?“

„Celkom sympatická, ale nie môj typ.“

„Máte doma zrkadlo? Ty si moc nenavyberáš, daj sa s ňou dokopy.“

„Tak to ti ďakujem. Si zlatý.“

Ďalšie týždne prebiehali v pokojnom tempe. Heňo učil nádejných huslistov, Oto vyhrával u Schillera a stretávali sa s Ankou a Zuzkou. Zo začiatku boli stretnutia príjemné, no postupne sa Heňo snažil od nich odpútať. Zuzka bola fajn dievča, no neprítahovala ho. Bolo mu stále jasnejšie, že Zuzka si robí nádeje a on ju nechcel klamať. Vyhováral sa na rodinu, zdravotné problémy, až nakoniec stretnutia u Schillera ukončil celkom. Aj s Otom sa vídaval menej. Okrem učenia sa začal venovať skladaniu piesní, a to mu zabralo takmer všetok čas. Oto sa uberal inou cestou. U Schillera sa stretávala mestská smotánka, ktorá tu riešila rôzne veci. Najmä politiku. Keďže hral len po večeroch, cez deň mal fúru času a začal byť aktívny v politickom dianí mesta. Vstúpil do Hlinkovej strany a celé dni trávil politikárčením. O rok, v máji, sa mali konať voľby okresné, krajinské, aj do Národného zhromaždenia, tak behal po rôznych schôdzach, obchádzal blízke i vzdialenejšie dediny a agitoval. Keď k tomu prirátal čas s Ankou, na kamaráta nevystalo.

Sneh sa začal púšťať a ukázalo sa zubaté slnko. Koniec marca bol tu a jar sa snažila prihlásiť o slovo, no zatiaľ ešte prehrávala. Heňo si hmkal poprevok, ktorý nosil v hlave už niekoľko dní a ponáhlal sa do nemocnice. Matka sa pred tromi dňami šmykla na ľade a zlomila si ruku v zápästí. Podstúpila operáciu a on ju šiel navštíviť.

„Ty môj sláčik nenamastený!“ začul známy hlas. „Že ťa aj stretnem! Prečo ma neprídeš občas pozrieť?“

Oto stál pár krokov pred ním, ústa rozťahnuté do úsmevu, ruky pripravené na objatie.

„Ahoj, Oto. Prepáč, ponáhľam sa, mama je v nemocnici.“

„Čo sa stalo?“ zvažnel Oto.

Rýchlo mu porozprával mamine nešťastie a chcel ísť ďalej.

„To mi je ľúto, pozdrav ju odo mňa.“ Oto ho chytil za plece. „Večer budem u Schillera, príď, hodíme reč.“

„Dobre, prídem,“ povedal neochotne.

„Príď určite, mám veľa noviniek. Budeš oči vyvaľovať.“

Mama ležala na prvej posteli od dverí. Okrem nej tu bolo ešte ďalších sedem pacientok. Mamin úsmev mu prezradil, že z najhoršieho je vonku, a tak si s úľavou sadol na okraj postele. Rozprávali sa asi pol hodinu, potom sa zdvihol, pohladkal mame ruku a usmial sa:

„Zajtra prídem zas, o tomto čase.“

Prešiel ku dverám, otvoril ich, otočil sa a nahlas pozdravil. Kývol mame a vyšiel na chodbu. Vtedy dostal ranu do chrbta, až ho prehlo.

„Jéminé, prepáčte,“ zašvitorilo asi šestnásťročné dievča, „nevidela som vás.“

Heňovi sa zatajil dych. Pred ním stálo krásne štíhle dievča, so žiarivým úsmevom mu hľadalo do tváre najkrajšími očami, aké kedy videl.

„To nič,“ koktal a cítil, že sa červená. „Nič sa nestalo.“

„Buchla som vás, to muselo bolieť.“ Zdvihla ruky, v ktorých držala staré korčule. „Ešteže sú tupé,“ zasmiala sa, „inak by vás otecko musel operovať.“

„Váš otec operuje?“ spýtal sa a hneď sa začal hanbiť za hlúpu otázku.

„Áno, je chirurg. A chirurgovia operujú. Boli ste niekoho navštíviť?“

„Mamu, zlomila si ruku.“

„Tak ju pozdravte,“ zakývala mu a rozbehla sa po chodbe.

„Keby som vedel, od koho,“ zamrmlal si pre seba.

Cestou domov sa márne snažil spomenúť na melódiu, ktorú si hmkal predtým. Stále pred sebou videl krásne oči, ktoré naňho veselo hľadeli. V ten deň nenapísal jedinú notu, nezložil jeden akord, neurobil vôbec nič. Len sedel, priblblo sa usmieval a pozeral z okna. Večer si spomenul na Ota. Najskôr si povedal, že nikam nejde, no predstava, že bude mať komu porozprávať o krásnej chirurgovej dcére, ho vytiahla von. Schiller bol plný, ako každý večer. Heňo postál medzi dverami. Oto práve dohrával jednu z Gershvinových piesní, ktoré hrávali spolu v Argentíne. Ozval sa obrovský aplauz, no jeho citlivé ucho stihlo zachytiť niekoľko chýb. Oto bol výborný klavirista, no k dokonalosti mal ďaleko.

„A ja že neprídeš,“ privítal ho Oto.

„Neviem, prečo, ale chýbal si mi.“

„Tak to si na tom biedne, ha,ha,ha, nájdi si dobrého doktora.“

„Radšej doktorovu dcéru, tá by mi celkom stačila.“

„Spomaľ. Aký doktor, aká dcéra?“

„Neviem.“

„Ty somár, už som si myslel, že máš nejaký objav.“

„Ved'aj mám, len neviem, ako sa volá. Keď som bol dnes navštíviť mamu, vrazilo do mňa akési dievčisko. Korčulami ti mi premastilo kríže a cerila na mňa zuby, akoby to bola sranda preveliká. Ale taká bola krásna, že som sa červenal ako sopliak a jachtal som jak Fíglášov somárik. V tej panike som sa zabudol spýtať, ako sa volá.“

„Hovoril si niečo o doktorovej dcére.“

„To je ona, jej otec je chirurg v nemocnici.“

„Chirurg väčšinou býva v nemocnici, chirurg na bitútku sa volá inak.“

„Vidiš, a takto sprost som sa s ňou bavil. Môže si myslieť, že som trochu zaostalý.“

„Mal by si byť zvyknutý, to si myslia všetci.“

„Už len toto mi chýbalo,“ vzdychol Heňo. „Radšej povedz, kde máš Anku.“

„Dnes mastila na vlak. Zajtra zostáva tu, a teraz dobre počúvaj. Už neprespáva u Zuzy! Tramtarará, svet je krásny.“

„Môžem si kúpiť oblek na svadbu?“

„Nestraš, vieš si ma predstavíť so ženou a deťmi na krku? Takto mi to vyhovuje. Dva-trikrát do týždňa u mňa prespí, inak na vlak do Komjatíc. He, he, he, ja potrebujem voľnosť,“ ukázal na niekoľko dám, ktoré sa opierali o pult.

„Ja som hovoril, chuderka Anka! Radšej zmeň tému. Spomínal si nejaké novinky.“

„Tak počúvaj, celibátik môj. Myslím, že vieš, že som vstúpil do HSLS a som aj v Rodobrane. Politika ma začala neskutočne baviť, keby nebolo hudby, bola by na prvom mieste. O rok budú všetky možné voľby. Teraz chodíme po dedinách a agitujeme, až sa práši. Neveril by si, akí sú tí ľudia hlúpi. Kamarátko, čo im my nasľubujeme, natárame, aké predstavy v nich vyvoláme... A oni všetkému uveria! Ďakujú nám, modlia sa za nás, klaňajú sa nám... Aj do ohňa by za nás skočili.“

„Toto ťa baví? Klamať?“

„Ale veď neklameme stále! Chceme Slovákom vydobýť autonómiu, je to aj v ich prospech! Nieкто musí bojovať za ich práva! Že si občas pomôžeme malým švindľom... A nechodíme len my! Čo myslíš, že ostatné strany spia? Žido-boľševickí smradi sa trhajú. Ak chceme uspieť, musíme na dedinách zakladať miestne organizácie HSLS, čím viac ich založíme, tým budeme silnejší.“

„Čo máš z toho ty?“

„Nič, čo by som mal mať?“

„Netrep, poznám ťa.“

„He, he, nejako moc do mňa vidíš. Kamarátko, moc! Ešte som na najnižších poschodiach, ale ja sa vypracujem. Keď však vidím, čo všetko dokážu ovplyvniť a vybaviť tí dôležití... To je iná káva!“

„Bojím sa, na čo by si ju využil.“

„Správne sa bojíš! Vieš o tom, že na akadémii sú znovu prijímačky na klavír?“

„Chceš sa prihlásiť?“

„Vôbec nie, to ma už prešlo. No vieš, kto je vo výberovej komisii?“

„Nie.“

„Hrstka, Šiška, Rúžička. Tí traja, čo dali prednosť židovi pred mojou maličkosťou.“

„A čo?“

„Povedz si tie mená. Hrstka, Šiška, Rúžička... Chlapi s takými menami nemôžu spolu ani večerať, nie to byť v jednej komisii! Dvaja Česi a jeden plešatý Žilinčan, čo nemá hudobný sluch. Z tej komisie poletia! Vari my nemáme poriadnych muzikantov, ktorí dokážu vybrať klaviristu? Každé lepšie miesto v meste obsadil Čech alebo Žid. To sme naozaj takí sprostí?“

„Pred chvíľou si vravel, že sme.“

„Jáj, s tebou je ťažko! Tebe nevadí, že riaditeľ každej školy, aj tvojej, hubodnej, je Čech? Ty by si na to nemal?“

„Správne, nemal. Ja chcem hrať a komponovať, nie vypisovať papiere.“

„Dobre, ty si nadaný, ale čo ostatní?“

Oto doňho hučal celý večer. Chcel, aby Heňo vstúpil do strany tiež, no jeho to nelákalo, aj keď mu opisoval nekonečné výhody členstva v strane. Heňo to zakončil pri rozlúčke:

„Ja do strany nevstúpim, stačí, že si tam ty. A ak budem niečo potrebovať, ty mi to vybavíš.“

O dva týždne bolo všetko inak. Oto dobehol za Heňom do školy práve v momente, keď Ferka skúšal noty. Oto vletel dnu a hlavou kývol na Ferka.

„Idem čúrať,“ zamrmľal chlapec a odšuchtal sa von.

„Vnímový chlapec,“ uznanlivo povedal Oto a zaškeril sa na Heňa. „Oblek máš?“

„Na čo?“

„Ferkovi to páli lepšie ako tebe. Budem sa ženiť! Hovoril si, že si kúpiš nový oblek.“

„Ženiť? S Ankou?“

„A čo si mám zobrať teba?“

„Ty si... Ona je...“

„Áno, ja som, a ona je tehotná. Bude malý Oto druhý!“

„Možno Anka druhá.“

„Prdlajs, to bude chlap! A klavirista par excellence! Normálne sa teším! Chlape, to ti je krásny pocit! Otec, apa, táta, foter...“

„Dade,“ doložil Heňo so smiechom. „Kedy bude svadba?“

„V nedeľu máme prvé ohlásky, Anka chcela v Komjaticiach, ale ja na vlak behať nebudem. Bol som u nich doma, najskôr o svadbe v Nitre nechceli ani počuť, ale keď som povedal, že všetko zaplatím, zásady išli bokom. Takže, sobáš bude štrnásteho mája u Františkánov. Páter Jozef sa už nevie dočkať. A ty budeš prvý družba.“

„Dúfam, že so Zuzkou,“ s nechutou povedal Heňo.

„Ak máš inú... Ozaj, čo doktorova dcéra?“

„Hana? Krásna, ale mladá. Navyše, pre mňa príliš krásna, ešte aj doktorova dcéra... Celé zle!“

„Neopúšťaj sa! Ako sa volá jej otec?“

„Doktor Winkler, hlavný chirurg.“

„Počkaj, on je Žid?“

„Čo ja viem, asi. Ale mne sa nepáči on, jeho dcéra mi nedáva spať.“

„Môže byť najkrajšia na svete, ale židovka? Máme málo krásnych slovenských diev? Čo ti šibe?“

„Keby si ju uvidel, inak by si hovoril. A čo máš stále proti židom? Máme predsa medzi nimi hrbu kamarátov.“

„Ty možno, ja nie. Slovák musí byť pánom na svojom a nesmie sa nechať zdierať cudzími neprajníkmi!“

„Agitácia zaberá! Myslel som, že ty ju šíriš, nie žerieš.“

„Si riadne zaostalý! Čítal si vôbec nejaké noviny? Vieš, čo sa deje v Nemecku?“

„Neviem, ani ma to nezaujíma.“

„A ešte jedna vec. Vieš, na čo je dobré byť v strane? Keby som v nej nebol, o mesiac by sme rukovali. Mne sa nechce stráviť dva roky v nejakých kasárňach a myslím, že ani ty po tom netúžiš. Vybavil som odklad, aj keď ja, ako ženatý, by som mal šancu sa vojne vyhnúť. Ale pre istotu som na okresnom úrade podal žiadosť o odklad a vyhovelí nám. Už vieš, aké mám výhody? Premýšľaj, nevieš, kedy budeš niečo potrebovať.“

Heňo naňho prekvapene pozrel.

„Na vojnu som celkom zabudol. Fu, veľká vďaka! Dobré teda, keďže si môj priateľ a ja inú možnosť nemám, pôjdem na svadbu so Zuzkou. Spokojný?“

„Len daj pozor, aby nechytla venček,“ škeril sa Oto.